

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

27. dubna 2017*

„Kasační opravný prostředek — Hospodářská soutěž — Kartelové dohody — Evropský trh s banány v Řecku, v Itálii, a v Portugalsku — Koordinace při určování cen — Přípustnost důkazů předaných vnitrostátními daňovými orgány — Právo na obhajobu — Výpočet výše pokuty — Rozsah soudního přezkumu — Kvalifikace jako ‚dohoda, jejímž účelem je omezení hospodářské soutěže“

Ve věci C-469/15 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie, podaný dne 4. září 2015,

FSL Holdings NV, se sídlem v Anvers (Belgie),

Firma Léon Van Parys NV, se sídlem v Anvers,

Pacific Fruit Company Italy SpA, se sídlem v Římě (Itálie),

zastoupené P. Vlaemminckem a B. Van Voorenen, advocaaten, jakož i C. Verdonckem, avocate, J. Auwerxem, advocaat, a B. Gielenem, avocate,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek,

příčemž další účastníci řízení je

Evropská komise, zastoupená A. Biolanem, M. Kellerbauerem a P. Rossim, jako zmocněnci,

žalovaná v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení R. Silva de Lapuerta, předsedkyně senátu, E. Regan, J.-C. Bonichot (zpravodaj), C. G. Fernlund a S. Rodin, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 17. listopadu 2016,

vydává tento

* Jednací jazyk: angličtina.

Rozsudek

- 1 Svým kasačním opravným prostředkem se FSL Holdings NV, Firma Léon Van Parys NV a Pacific Fruit Company Italy SpA domáhají zrušení rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 16. června 2015, FSL a další v. Komise (T-655/11, dále jen „napadený rozsudek“, EU:T:2015:383), kterým tento soud částečně zrušil rozhodnutí Komise C (2011) 7273 final ze dne 12. října 2011 v řízení podle článku [101 SFEU] [věc COMP/39482 – Exotické ovoce (banány)] (dále jen „sporné rozhodnutí“).

Právní rámec

- 2 Článek 12 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích [101 SFEU a 102 SFEU] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205) stanoví:

„1. Pro účely použití článků [101 SFEU a 102 SFEU] jsou Komise a orgány pro hospodářskou soutěž členských států oprávněny vzájemně si sdělovat a užívat jako důkazy jakékoli skutkové nebo právní skutečnosti, včetně důvěrných informací.

2. Vyměněné informace se smějí využívat pouze jako důkazy za účelem použití článků [101 SFEU nebo 102 SFEU] a v souvislosti s předmětem, pro který je shromáždil předávající orgán. Pokud se však ve stejném případě použije vnitrostátní právo pro hospodářskou soutěž souběžně s právem Společenství pro hospodářskou soutěž a nevede k odlišnému výsledku, mohou být informace vyměněné podle tohoto článku použity také pro uplatnění vnitrostátního práva pro hospodářskou soutěž.

[...]“

- 3 Článek 23 odst. 3 nařízení č. 1/2003 uvádí:

„Při stanovování výše pokuty se přihlíží k závažnosti a k délce trvání protiprávního jednání.“

- 4 Článek 31 nařízení č. 1/2003 uvádí:

„Soudní dvůr má neomezenou příslušnost přezkoumávat rozhodnutí, kterými Komise stanovila pokutu nebo penále. Může uloženou pokutu nebo penále zrušit, snížit nebo zvýšit.“

- 5 Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů (Úř. věst. 2002, C 45, s. 3, dále jen „oznámení o spolupráci z roku 2002“), vymezuje podmínky, kdy mohou být podniky spolupracující s Komisí v průběhu jejího šetření kartelové dohody osvobozeny od pokut nebo být oprávněny ke snížení pokuty, kterou by jinak musely zaplatit. Bod 11 písm. a) tohoto oznámení v tomto ohledu upřesňuje, že podnik musí plně, stále a pohotově spolupracovat v průběhu celého správního postupu a poskytovat Komisi veškeré důkazy, které jsou v jeho vlastnictví nebo které má k dispozici a které se vztahují k údajnému protiprávnímu jednání.

Skutečnosti předcházející sporu

- 6 Navrhovatelky, FSL Holdings a Firma Léon Van Parys, dvě akciové společnosti založené podle belgického práva, a Pacific Fruit Company Italy, akciová společnost založená podle italského práva, dovážejí, uvádějí na trh a prodávají banány značky Bonita v Evropě.

- 7 Dne 8. dubna 2005 podala Chiquita Brands International Inc. (dále jen „Chiquita“) žádost o ochranu před pokutami na základě oznámení o spolupráci z roku 2002 pro činnost distribuce a uvádění na trh banánů, jakož i jiného čerstvého ovoce dováženého do Evropy. Tato žádost byla zapsána do rejstříku pod číslem věci COMP/39188 – Banány. Tato ochrana jí byla přiznána dne 3. května 2005.
- 8 Dne 26. července 2007 Komise obdržela dokumenty od Guardia di Finanzia (celní a finanční policie, Itálie) získané při kontrole provedené v místě bydliště a kanceláři zaměstnance společnosti Pacific Fruit Company Italy v rámci vnitrostátního daňového šetření.
- 9 Dne 26. listopadu 2007 Komise informovala společnost Chiquita, že její zaměstnanci provedou dne 28. listopadu 2007 kontrolu v prostorách tohoto podniku. Při této příležitosti byla Chiquita informována, že je vedeno nové šetření týkající se postupů v Řecku, Itálii a Portugalsku (dále jen „věc Jižní Evropa“). Bylo jí připomenuto, že jí byla poskytnuta podmíněná ochrana před pokutami v Evropské Unii jako celku a že má v důsledku toho povinnost spolupracovat.
- 10 Ve dnech 28. až 30. listopadu 2007 Komise provedla kontroly v prostorách dovozců banánů ve Španělsku a v Itálii. V průběhu kontrol vedených v Římě u Pacific Fruit Company Italy našla Komise dvě stránky poznámek, které jí již předala celní a finanční policie.
- 11 Společnost Chiquita byla vyzvána, aby určila, které části jejích ústních prohlášení ve věci Severní Evropa měly podle ní rovněž souvislost s věcí Jižní Evropa.
- 12 Dne 15. října 2008 přijala Komise rozhodnutí C (2008) 5955 final v řízení podle článku [101 SFEU] (věc COMP/39188 – Banány), ve kterém konstatovala, že několik největších dovozců banánů do Severní Evropy, mezi nimi společnost Chiquita, porušily článek 81 ES tím, že jednaly v letech 2000 až 2002 ve vzájemné shodě, když koordinovaly referenční ceny banánů, které stanovovaly každý týden pro více členských států (dále jen „věc Severní Evropa“). Společnostem FSL Holdings a Firma Léon Van Parys nebylo toto rozhodnutí určeno.
- 13 Dne 10. prosince 2009 Komise přijala oznámení námitek ve věci Jižní Evropa, které bylo určeno zejména společnosti Chiquita a navrhovatelkám. Poté, co všechny osoby, jimž bylo určeno toto oznámení, získaly přístup ke spisu, sdělily Komisi své připomínky a zúčastnily se slyšení, které se konalo dne 18. června 2010.
- 14 Dne 12. října 2011 přijala Komise sporné rozhodnutí, kterým konstatovala, že Chiquita a navrhovatelky porušily článek 101 SFEU tím, že se od 28. července 2004 do 8. dubna 2005 účastnily kartelové dohody o dovozu, uvádění na trh a prodeji banánů v Řecku, Itálii a Portugalsku a v tomto období koordinovaly svou cenovou strategii v těchto třech členských státech, přičemž jim uložila pokuty, pro jejichž stanovení použila pokyny o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1/2003 (Úř. věst. 2006, C 210, s. 2, dále jen „pokyny z roku 2006“) a oznámení o spolupráci z roku 2002.
- 15 Komise nejprve určila základní částku pokuty, která se má uložit:
  - 47 922 000 eur pro společnost Chiquita a
  - 11 149 000 eur pro navrhovatelky.
- 16 Komise dále konstatovala, že zvláštní okolnosti věci Severní Evropa, na jejichž základě snížila základní částku pokuty o 60 %, aby byl zohledněn zvláštní regulační režim odvětví banánů a skutečnost, že se koordinace týkala v této první věci referenčních cen, nenastaly všechny ve věci Jižní Evropa.
- 17 Komise konečně rozhodla, že pro všechny dotčené podniky se použije snížení základní částky pokuty ve výši 20 %.

- 18 Základní částky pokut, jež měly být uloženy, byly po této úpravě stanoveny následovně:
- 38 337 600 eur pro společnost Chiquita a
  - 8 919 200 eur pro navrhovatelky.
- 19 Společnosti Chiquita byla nicméně poskytnuta ochrana před pokutami podle oznámení o spolupráci z roku 2002. Vzhledem k tomu, že k žádné jiné úpravě naopak nedošlo u navrhovatelek, byla jim společně a nerozdílně uložena zaokrouhlená konečná pokuta ve výši 8 919 000 eur.

Žaloba podaná k Tribunálu a napadený rozsudek

- 20 Žalobou došlou kanceláři Tribunálu dne 22. prosince 2011 navrhovaly navrhovatelky zrušení sporného rozhodnutí.
- 21 Napadeným rozsudkem Tribunál částečně vyhověl těmto návrhovým žádáním.
- 22 Tribunál poté, co konstatoval, že protiprávní jednání bylo přerušeno v období od 12. srpna 2004 do 19. ledna 2005, zrušil článek 1 sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž se týkal tohoto období protiprávního jednání a společností FSL Holdings, Firma Léon Van Parys a Pacific Fruit Company Italy a snížil pokutu stanovenou v článku 2 sporného rozhodnutí z 8 919 000 eur na 6 689 000 eur.

Návrhová žádání účastnic řízení

- 23 Svým kasačním opravným prostředkem navrhovatelky navrhují, aby Soudní dvůr:
- zrušil napadený rozsudek, jakož i sporné rozhodnutí;
  - podpůrně zrušil napadený rozsudek v rozsahu, v němž Tribunál nevykonal úplný soudní přezkum pokuty, která jim byla uložena, a významně snížil její výši;
  - dále podpůrně zrušil napadený rozsudek v rozsahu, v němž Tribunál neprokázal, že účelem nebo důsledkem protiprávního jednání bylo omezení hospodářské soutěže, a vrátil věc Tribunálu, ledaže by se Soudní dvůr domníval, že má k dispozici dostatek informací k tomu, aby zrušil sporné rozhodnutí, a
  - v každém případě uložil Komisi náhradu nákladů, které navrhovatelky nesly v řízení před Soudním dvorem a Tribunálem.
- 24 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr kasační opravný prostředek zamítl a uložil navrhovatelkám náhradu nákladů řízení.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

- 25 Na podporu svého kasačního opravného prostředku se navrhovatelky dovolávají čtyř důvodů.

K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

- 26 První důvod kasačního opravného prostředku vychází z porušení podstatných formálních náležitostí a práva na obhajobu v rozsahu, v němž Tribunál nekonstatoval protiprávnost použití důkazů předaných Komisi celní a finanční policií.
- 27 V tomto ohledu uvádí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení tím, že se v bodě 80 napadeného rozsudku omezil na připomenutí, že legalita předání uvedených důkazů Komisi spadá výlučně do italského právního systému, přestože toto předání musí rovněž dodržovat unijní právo.
- 28 Tvrdí, že Komise musí zejména zabránit tomu, aby takovým předáním nebylo nenapravitelně porušeno právo na obhajobu, což předpokládá, že přezkoumá, zda jsou předané dokumenty skutečně použity jen pro cíl, pro který je vnitrostátní orgán shromáždil, jak stanoví čl. 12 odst. 2 nařízení č. 1/2003 v rámci výměn mezi orgány pro hospodářskou soutěž.
- 29 Navrhovatelky rovněž uvádějí, že Komise porušila jejich právo na obhajobu tím, že je informovala o předání dotčených dokumentů vnitrostátním orgánem až dva roky poté, co se uskutečnilo.
- 30 Navrhovatelky tvrdí, že Tribunál zkreslil důkazy tím, že měl v bodech 67 a 68 napadeného rozsudku za to, že otázka, zda italské orgány předaly dvě strany poznámek protiprávně, nemá vliv na legalitu jejich použití, jelikož tyto dokumenty rovněž nalezla Komise v rámci své kontroly v červenci 2007. Uvádí totiž, že na rozdíl od toho, co je upřesněno v bodě 68 napadeného rozsudku, zpochybnily legalitu kontrol vedených Komisí. Odkazují rovněž na rozsudek ze dne 18. června 2015, Deutsche Bahn a další v. Komise (C-583/13 P, EU:C:2015:404), když tvrdí, že s ohledem na protiprávnost předání dokumentů, na základě kterých Komise vedla kontrolu, nemohly být dokumenty nalezené při této kontrole platně použity jako důkazy.
- 31 Komise se domnívá, že první důvod kasačního opravného prostředku musí být zamítnut jako neopodstatněný.

Závěry Soudního dvora

- 32 Pokud jde o první aspekt argumentace uvedené na podporu prvního důvodu, Tribunál právem připomenul v bodech 45 a 80 napadeného rozsudku, že zaprvé legalita předání informací shromážděných na základě použití vnitrostátního trestního práva Komisi ze strany státního zástupce nebo orgánů příslušných v oblasti hospodářské soutěže je otázkou, která spadá do vnitrostátního práva, a zadruhé unijní soud není příslušný k přezkumu legality aktu vydaného vnitrostátním orgánem s ohledem na vnitrostátní právo (rozsudek ze dne 25. ledna 2007, Dalmine v. Komise, C-407/04 P, EU:C:2007:53, bod 62).
- 33 Pokud odhlédneme od otázky, zda se Tribunál mohl pro uznání, že dotčené dokumenty získala Komise přípustně, spokojit s tím, že v bodě 80 napadeného rozsudku konstatoval, že předání těchto dokumentů neprohlásil vnitrostátní soud za protiprávní, je třeba zdůraznit, že nejenže Tribunál přezkoumal v bodech 82 až 89 napadeného rozsudku podmínky, za kterých se toto předání uskutečnilo, ale rovněž právem zamítl v bodech 71 až 79 napadeného rozsudku jako neopodstatněný argument navrhovatelek, podle kterého vzhledem k tomu, co stanoví článek 12 nařízení č. 1/2003 pro výměny informací mezi orgány pro hospodářskou soutěž, dokumenty, které celní a finanční policie předala Komisi, mohla tato použít jako důkazy jen v souvislosti s předmětem, pro který je shromáždil tento vnitrostátní orgánem.

- 34 Jak uvedla generální advokátka v bodě 45 svého stanoviska, článek 12 nařízení č. 1/2003 sleduje zvláštní cíl usnadnit a podporovat spolupráci orgánů v rámci Evropské sítě pro hospodářskou soutěž tím, že usnadní výměnu informací. Za tímto účelem stanoví ve svém odstavci 1, že pro účely použití článků 101 a 102 SFEU jsou Komise a orgány pro hospodářskou soutěž členských států oprávněny vzájemně si sdělovat a užívat jako důkazy jakékoli skutkové nebo právní skutečnosti, včetně důvěrných informací, přičemž zároveň upřesňuje, zejména v odstavci 2, podmínky za kterých mohou být tyto informace použity.
- 35 Z těchto ustanovení tedy nelze vyvodit, že představují vyjádření obecnějšího pravidla, které by zakazovalo Komisi použít informace předané jinými vnitrostátními orgány než orgány pro hospodářskou soutěž členských států, pouze z důvodu, že byly získány za jiným účelem.
- 36 Je třeba rovněž zdůraznit, jak uvedl Tribunál v bodě 79 napadeného rozsudku, že takové pravidlo by přílišně narušovalo úlohu Komise při jejím poslání dohledu nad řádným uplatňováním unijního práva hospodářské soutěže.
- 37 Tribunál v důsledku toho správně odpověděl na kritiku navrhovatelek týkající se legality použití dokumentů předaných celní a finanční policií.
- 38 Pokud jde o argument navrhovatelek, podle kterého by použití těchto dokumentů k jinému účelu, než pro jaký byly shromážděny, mohlo nenapravitelně narušit právo na obhajobu, je třeba připomenout, že zásada, která platí v unijním právu, je zásada volného hodnocení důkazů a jediným náležitým kritériem pro posouzení předložených důkazů je jejich věrohodnost (viz rozsudek ze dne 25. ledna 2007, *Dalmine v. Komise*, C-407/04 P, EU:C:2007:53, bod 63).
- 39 Navrhovatelky dále vytýkají Tribunálu, že nekonstatoval porušení práva na obhajobu ze strany Komise z důvodu, že tato čekala více než dva roky, než je informovala o skutečnosti, že má tyto dokumenty.
- 40 V tomto ohledu je třeba připomenout, že dodržování práva na obhajobu vyžaduje, aby dotyčnému podniku bylo v průběhu správního řízení umožněno účelně vyjádřit své stanovisko k reálnosti a relevanci tvrzených skutečností a okolností, jakož i k dokumentům použitým Komisí na podporu jejího tvrzení existence protiprávního jednání (viz zejména rozsudek ze dne 25. ledna 2007, *Dalmine v. Komise*, C-407/04 P, EU:C:2007:53, bod 44 a citovaná judikatura).
- 41 V rámci řízení podle článku 101 SFEU je tedy třeba rozlišovat dvě fáze, fází před oznámení námitek a fází následující (viz zejména rozsudek ze dne 3. září 2009, *Prym a Prym Consumer v. Komise*, C-534/07 P, EU:C:2009:505, bod 27).
- 42 Soudní dvůr se tak domníval, že Komise nebyla povinna informovat dotyčný podnik před oznámením námitek o tom, že vlastní důkazy, protože jednak právě zaslání oznámení námitek a jednak přístup ke spisu, které umožňují adresátovi tohoto oznámení seznámit se s důkazy obsaženými ve spisu Komise, zaručují dodržení práva na obhajobu, a že dotyčný podnik může plně uplatnit svá práva na obhajobu až po zaslání uvedeného oznámení (viz zejména rozsudek ze dne 25. ledna 2007, *Dalmine v. Komise*, C-407/04 P, EU:C:2007:53, bod 58 a 59).
- 43 Nicméně Soudní dvůr rovněž upřesnil, že Komise musí dbát na to, aby právo na obhajobu nebylo narušeno během fáze vyšetřovacího řízení, která předchází oznámení námitek (viz zejména rozsudek ze dne 7. ledna 2004, *Aalborg Portland a další v. Komise*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, EU:C:2004:6, bod 63).
- 44 Při zamítnutí argumentu vycházejícího z toho, že Komise vlastnila určité dokumenty dlouho před oznámením námitek, Tribunál uvedl v bodě 98 napadeného rozsudku, že Komise výslovně uvedla skutečnost, že se v tomto oznámení opírá o dokumenty předané italskými orgány a že Komise předala dokumenty navrhovatelkám několik měsíců před zasláním uvedeného oznámení.

- 45 Tribunál se dále domníval v bodě 99 napadeného rozsudku, že navrhovatelky neuvedly důvody, pro které skutečnost, že nevěděly o těchto dokumentech během fáze šetření, mohla mít jakýkoliv vliv na jejich následné možnosti obhajoby ve fázi, která následovala po oznámení námitek (obdobně viz rozsudek ze dne 25. ledna 2007, *Dalmine v. Komise*, C-407/04 P, EU:C:2007:53, bod 61).
- 46 Tribunál tím právem zamítl tuto část argumentace navrhovatelek.
- 47 Pokud jde konečně o tvrzené zkreslení důkazů Tribunálem, stačí připomenout, že o zkreslení se jedná, jestliže se posouzení existujících důkazů jeví zjevně nesprávné, aniž jsou uplatněny nové důkazy (viz zejména rozsudek ze dne 17. června 2010, *Lafarge v. Komise*, C-413/08 P, EU:C:2010:346, bod 17).
- 48 Jak uvedla generální advokátka v bodě 65 svého stanoviska, navrhovatel musí dále přesně označit důkazy, jež byly zkresleny, a prokázat pochybení v posouzení, ke kterým došlo (viz zejména rozsudek ze dne 17. června 2010, *Lafarge v. Komise*, C-413/08 P, EU:C:2010:346, bod 16).
- 49 Nicméně navrhovatelky nezpochybňují analýzu dotčených dokumentů Tribunálem, ale jejich přípustnost v případě, že by jejich předání celní a finanční policií bylo považováno za protiprávní, což každopádně nebylo prokázáno.
- 50 S ohledem na všechno výše uvedené musí být první důvod kasačního opravného prostředku v celém rozsahu zamítnut.

K druhému důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

- 51 Svým druhým důvodem navrhovatelky tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení tím, že nekonstatoval, že Komise porušila oznámení o spolupráci z roku 2002 v rozsahu, v němž přiznala Chiquita ochranu před pokutami a tím, že se tudíž nedomníval, že informace předané Komisi tímto podnikem během řízení, které vedlo k udělení této ochrany, měly být odstraněny ze spisu.
- 52 Uvádí, že pokud jde o věc *Jižní Evropa*, tento podnik neposkytl plnou, stálou a pohotovou spolupráci během celého řízení, jak vyžaduje bod 11 písm. a) tohoto oznámení.
- 53 Dále některé informace obdržené Komisí byly důvěrné, a nemohly být tedy použity jako důkazy, protože navrhovatelky k nim neměly přístup.
- 54 Navrhovatelky zdůrazňují, že se jejich druhý důvod týká právní otázky vztahující se k dodržení vlastních pravidel Komise a nejedná se o nový důvod ve vztahu zejména k bodu 42 jejich žaloby a bodu 21 jejich repliky.
- 55 Komise tvrdí, že tento důvod kasačního opravného prostředku, který je nepřípustný v rozsahu, v němž se týká posouzení skutečností, jejichž zkreslení není v kasačním opravném prostředku tvrzeno, má dále povahu nového důvodu a jeví se v každém případě jako irelevantní, protože i kdyby společnosti Chiquita neměla být přiznána ochrana před pokutami, informace, které poskytla, neměly být odstraněny ze spisu.
- 56 Komise podpůrně tvrdí, že žádost společnosti Chiquita o ochranu před pokutami nebyla omezena na věc *Severní Evropa*, ale pokrývala skutečnosti, ke kterým došlo v Evropském hospodářském prostoru. Má za to, že tento podnik poskytl včas důkazy, které se týkaly rovněž protiprávního jednání ve věci *Jižní Evropa*.

- 57 Komise doplňuje, že argument, podle kterého pro prokázání existence kartelové dohody nemohla vycházet z důvěrných informací, je nejen nepřijatelný, protože nemá vztah k druhému důvodu, ale je v každém případě neopodstatněný, protože navrhovatelky měly přístup k dotčeným informacím v průběhu řízení v prostorách Komise.

Závěry Soudního dvora

- 58 Nezávisle na otázce, zda musí být druhý důvod kasačního opravného prostředku považován za nový, nebo zda nedodržení bodu 11 písm. a) oznámení o spolupráci z roku 2002 mohlo mít vliv na legalitu použití informací poskytnutých v tomto rámci společností Chiquita Komisi, otázka, zda podnik spolupracoval plně, stále a pohotově ve smyslu tohoto bodu představuje v každém případě skutkovou otázku, jejíž posouzení Tribunálem nespadá do přezkumu Soudního dvora v rámci kasačního opravného prostředku, ledaže jsou konstatování Tribunálu stížena věcnou chybou nebo zkreslením, které jednoznačně vyplývají z písemností ve spise, což nebylo v projednávaném případě tvrzeno.
- 59 Pokud jde o argument navrhovatelek, podle kterého se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení tím, že nekonstatoval, že určitá prohlášení poskytnutá společností Chiquita v tomto rámci nemohla Komise použít z důvodu jejich důvěrnosti, jedná se ve skutečnosti o nový důvod, navíc nedostatečně podpořený.
- 60 Proto je třeba druhý důvod kasačního opravného prostředku odmítnout jako nepřijatelný.

K třetímu důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

- 61 Svým třetím důvodem, který je uveden podpůrně, navrhovatelky tvrdí, že Tribunál porušil zásadu účinné soudní ochrany zaručenou článkem 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950, jakož i článek 47 Listiny základních práv Evropské unie v rozsahu, v němž provedl pouze omezený soudní přezkum pokuty a nevykonal svou pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci, kterou mu přiznává článek 31 nařízení č. 1/2003. Tribunál proto rovněž stanovil pokutu chybně.
- 62 Doplnují, že je věcí Soudního dvora, aby v rámci své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci sám posoudil za účelem stanovení výše pokuty okolnosti projednávaného případu a druh dotčeného protiprávního jednání a odkazují na bod 80 rozsudku ze dne 6. prosince 2012, Komise v. Verhuizingen Coppens (C-441/11 P, EU:C:2012:778).
- 63 Uvádí, že unijnímu soudu přísluší, aby provedl přezkum legality na základě informací, které žalobkyně předložila na podporu uplatněných důvodů, a zdůrazňují, že se při tomto přezkumu nemůže opírat o prostor, který má Komise v této oblasti. Odkazují v tomto ohledu zejména na rozsudek ze dne 8. prosince 2011, KME Germany a další v. Komise (C-389/10 P, EU:C:2011:816, bod 129).
- 64 Pokud jde o posouzení závažnosti protiprávního jednání, Tribunál se nicméně v bodě 525 napadeného rozsudku omezil na citování pokynů z roku 2006, aby konstatoval, že Komise použila právem sazbu 15 % při zohlednění podílu tržeb, ke kterým se přihlíží při takovém protiprávním jednání.
- 65 Stejně postupoval, když dále zamítl jejich argumentaci týkající se nezbytnosti zohlednit omezený kumulovaný tržní podíl a omezený zeměpisný rozsah protiprávního jednání.

- 66 Uvádí rovněž, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení tím, že v bodě 532 napadeného rozsudku tvrdil, že nebylo nutné, aby Komise zohlednila doplňkové skutečnosti nebo okolnosti, ačkoliv měla v souladu s rozsudkem ze dne 7. ledna 2004, *Aalborg Portland a další v. Komise* (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, EU:C:2004:6, bod 91) posoudit objektivní skutečnosti, jako je obsah a doba trvání protiprávních jednání, jejich počet a intenzita, rozsah dotčeného trhu a zhoršení hospodářského veřejného pořádku, relativní význam a podíl odpovědných podniků na trhu, jakož i případné opakování protiprávního jednání, a to přesto, že na to navrhovatelky výslovně odkázaly.
- 67 Uvádí podobná kritéria, pokud jde o posouzení polehčujících okolností Tribunálem v bodech 544 až 554 napadeného rozsudku.
- 68 Tvrdí rovněž, že pokud by Tribunál správně přezkoumal úroveň pokuty, musel by rozhodnout o snížení rovnajícimu se 60 %, které Komise použila ve věci *Severní Evropa*, protože dva faktory zohledněné Komisí v této věci, a sice zvláštní regulační režim a existence protiprávního jednání z hlediska účelu, jsou v projednávaném případě rovněž splněny.
- 69 V odpovědi na námitku nepřipustnosti vznesenou Komisí upřesňují, že požádaly Tribunál, aby vykonal svou pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci.
- 70 Komise tvrdí, že navrhovatelky nepožádaly Tribunál, aby vykonal svou pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci, takže třetí důvod kasačního opravného prostředku musí být odmítnut jako nepřipustný, a že Tribunál v každém případě přezkoumal zvláštní okolnosti věci v souladu s požadavky zásady soudní ochrany.
- 71 Otázka, zda Tribunál měl snížit pokutu přinejmenším o 60 %, stejně jako rozhodla Komise ve věci *Severní Evropa*, a to z důvodu, že se jedná rovněž o protiprávní jednání z hlediska účelu, je navíc skutková otázka.

Závěry Soudního dvora

- 72 Úvodem je třeba konstatovat, že navrhovatelky požádaly Tribunál, aby vykonal svou pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci tím, že zruší nebo sníží pokutu, která jim byla uložena, jak vyplývá zejména z bodu 142 jejich žaloby, a tedy třetí důvod kasačního opravného prostředku není důvodem novým.
- 73 Pokud jde o soudní přezkum pokut uložených Komisí v případě porušení práva hospodářské soutěže, je třeba připomenout, že unijnímu soudu přísluší, aby provedl přezkum legality na základě informací, které žalobkyně předložila na podporu uplatněných důvodů. Při tomto přezkumu se soud nemůže opírat o prostor Komise pro posouzení, ani co se týče volby skutečností zohledněných při uplatňování kritérií uvedených v pokynech, ani co se týče posuzování těchto skutečností, aby z tohoto důvodu upustil od důkladného přezkumu právního i skutkového stavu (viz zejména rozsudek ze dne 8. prosince 2011, *Chalkor v. Komise*, C-386/10 P, EU:C:2011:815, bod 62).
- 74 Přezkum legality je doplněn pravomocí přezkumu v plné jurisdikci, která je unijnímu soudu přiznána v článku 31 nařízení č. 1/2003 v souladu s článkem 261 SFEU. Tato pravomoc opravňuje soud, aby nad rámec pouhého přezkumu legality sankce nahradil posouzení Komise svým posouzením, a uloženou pokutu nebo penále tedy zrušil, snížil nebo zvýšil (viz zejména rozsudek ze dne 8. prosince 2011, *Chalkor v. Komise*, C-386/10 P, EU:C:2011:815, bod 63).
- 75 Za účelem splnění požadavků zásady účinné soudní ochrany a vzhledem k tomu, že čl. 23 odst. 3 nařízení č. 1/2003 stanoví, že při stanovování výše pokuty se přihlíží k závažnosti a době trvání protiprávního jednání, musí Tribunál při výkonu pravomocí stanovených v člancích 261 a 263 SFEU

přezkoumat všechny právní i skutkové výhrady směřující k prokázání, že výše pokuty neodpovídá závažnosti a době trvání protiprávního jednání (viz zejména rozsudek ze dne 9. června 2016, Repsol Lubricantes y Especialidades a další v. Komise, C-617/13 P, EU:C:2016:416, bod 86).

- 76 V rámci kasačního opravného prostředku je úkolem Soudního dvora přezkoumat, zda se Tribunál dopustil nesprávných právních posouzení tím, jak rozhodl o žalobě, která mu byla předložena (viz zejména rozsudek ze dne 8. prosince 2011, Chalkor v. Komise, C-386/10 P, EU:C:2011:815, bod 46).
- 77 Soudnímu dvoru nicméně nepřísluší, vyslovuje-li se k právním otázkám v rámci kasačního opravného prostředku, aby z důvodů ekvity svým posouzením nahrazoval posouzení Tribunálu, který při výkonu přezkumu v plné jurisdikci rozhodl o výši pokut uložených podnikům proto, že porušily unijní právo (viz zejména rozsudek ze dne 7. září 2016, Pilkington Group a další v. Komise, C-101/15 P, EU:C:2016:631, bod 72).
- 78 Nesprávné právní posouzení Tribunálem z důvodu nepřiměřené výše pokuty lze konstatovat pouze v případě, že by Soudní dvůr měl za to, že výše pokuty je nejen nevhodná, ale také nadměrná, a to natolik, že je nepřiměřená (viz zejména rozsudek ze dne 7. září 2016, Pilkington Group a další v. Komise, C-101/15 P, EU:C:2016:631, bod 73).
- 79 V projednávaném případě generální advokátka uvedla v bodě 85 svého stanoviska, že Tribunálu nelze vytýkat, že v tomto rámci odkázal na pokyny z roku 2006, protože žalobní důvod vznesený navrhovatelkami v prvním stupni vycházel, jak vyplývá z bodu 501 napadeného rozsudku, z porušení čl. 23 odst. 3 nařízení č. 1/2003 a pokynů z roku 2006 z důvodu nesprávného posouzení zejména závažnosti a doby trvání protiprávního jednání, jakož i polehčujících okolností.
- 80 Je rovněž třeba připomenout, že výkon pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci neznamená přezkum z úřední povinnosti a s výjimkou důvodů veřejného pořádku, které je soud povinen přezkoumávat bez návrhu, přísluší navrhovateli, aby vznesl důvody proti napadenému rozhodnutí a na podporu těchto důvodů předložil důkazy (viz zejména rozsudek ze dne 8. prosince 2011, Chalkor v. Komise, C-386/10 P, EU:C:2011:815, bod 64).
- 81 Pokud jde o závažnost protiprávního jednání, Tribunál se v bodě 525 napadeného rozsudku správně domníval, že Komise byla oprávněna uložit za nejzávažnější omezení, jaká byla dotčená v projednávané věci, sazbu přinejmenším 15 % hodnoty tržeb, která představuje minimum „v horní části stupnice“ ve smyslu bodu 23 pokynů z roku 2006 pro tento typ protiprávního jednání (v tomto ohledu viz rozsudek ze dne 11. července 2013, Gosselin Group v. Komise, C-429/11 P, nezveřejněný, EU:C:2013:463, bod 124).
- 82 Tribunál rovněž posoudil a právně dostačujícím způsobem odpověděl v bodech 528 až 533 napadeného rozsudku na argument navrhovatelek vycházející z toho, že Komise měla při stanovení použitého podílu tržeb zohlednit omezený kumulovaný tržní podíl a omezený zeměpisný rozsah protiprávního jednání. Zejména měl právem v bodě 530 tohoto rozsudku za to, že pro nejzávažnější omezení měla být tato sazba přinejmenším nad 15 %.
- 83 I když tvrzení Tribunálu v bodě 532 napadeného rozsudku, podle kterého jestliže se Komise spokojí s použitím sazby, která se rovná či téměř rovná minimální sazbě 15 % hodnoty tržeb stanovené pro nejzávažnější omezení, není nezbytné zohledňovat další faktory, je *a priori* nesprávné, neodráží nicméně skutečnou analýzu provedenou Tribunálem v tomto rozsudku, jelikož Tribunál přezkoumal relevantnost okolností uplatněných navrhovatelkami v jejich žalobě ohledně analýzy závažnosti protiprávního jednání zejména v bodě 533 napadeného rozsudku (obdobně viz rozsudek ze dne 11. července 2013, Gosselin Group v. Komise, C-429/11 P, nezveřejněný, EU:C:2013:463, bod 129). Je třeba rovněž zdůraznit, že jelikož Tribunál měl v napadeném rozsudku právem za to, že dotčené protiprávní jednání spadalo do kategorie nejzávažnějších protiprávních jednání, bylo individuální chování podniků řádně zohledněno.

- 84 Dále je třeba uvést v rozporu s tím, co bylo uvedeno v bodě 531 napadeného rozsudku, že z bodu 329 odůvodnění sporného rozhodnutí nevyplývá, že sazba 15 % hodnoty tržeb byla stanovena Komisí pouze na základě povahy protiprávního jednání, protože uvedený bod odůvodnění se týká rovněž jiných okolností věci.
- 85 Pokud jde konečně o posouzení polehčujících okolností, Tribunál se neomezil na připomenutí prostoru Komise pro posouzení v bodě 549 napadeného rozsudku, ale v bodě 551 tohoto rozsudku se domníval, že jeden ze dvou ukazatelů odůvodňujících snížení pokuty ve věci Severní Evropa, a sice koordinace referenčních cen, v projednávané věci skutečně chyběl, což odůvodňovalo rozdíl v procentu snížení v této věci.
- 86 Argument navrhovatelek vycházející z toho, že Tribunál měl nicméně zohlednit skutečnost, že se v projednávané věci, stejně jako ve věci Severní Evropa, jednalo o protiprávní jednání z hlediska účelu, je kromě toho, že zpochybňuje posouzení skutkového stavu, v každém případě irelevantní, protože taková skutečnost nemohla představovat polehčující okolnost.
- 87 Dále Tribunál rovněž právem připomněl v bodech 552 a 553 napadeného rozsudku důvody, pro které Komise nemůže být vázána svou předchozí rozhodovací praxí, takže samotná skutečnost, že Komise přiznala v minulosti určitou míru snížení za určité jednání, neznamená, že je povinna stejné poměrné snížení přiznat při posouzení podobného jednání v rámci pozdějšího správního řízení.
- 88 V důsledku toho z výše uvedeného vyplývá, že se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení při výkonu soudního přezkumu.
- 89 Je tudíž namístě zamítnout třetí důvod kasačního opravného prostředku jako neopodstatněný.

Ke čtvrtému důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

- 90 Svým čtvrtým důvodem navrhovatelky uvádí, že Tribunál porušil pojem „dohoda, která má protisoutěžní účel“, jelikož nezohlednil hospodářský a právní kontext, do kterého spadala zkoumaná dohoda, a tudíž porušil právo na obhajobu.
- 91 Vytýkají tak Tribunálu, že rozhodl zejména v bodě 466 napadeného rozsudku, že Komise právem dospěla k závěru, že účelem jednání stran bylo vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu.
- 92 Uvádí, že pro určení, zda je účelem protiprávního jednání omezit hospodářskou soutěž, je nezbytná analýza hospodářského a právního kontextu, do kterého spadá dotčená dohoda (rozsudky ze dne 14. března 2013, Allianz Hungária Biztosító a další, C-32/11, EU:C:2013:160, body 36 a 48, jakož i ze dne 26. listopadu 2015, Maxima Latvija, C-345/14, EU:C:2015:784, bod 16).
- 93 Doplnují, že pojem „omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu“ musí být vykládán restriktivně, že Tribunál musí uvést důvody, pro které tato omezení vykazovala dostatečný stupeň škodlivosti pro hospodářskou soutěž, a že může odkázat na obdobná jednání kvalifikovaná v předchozí judikatuře jako protiprávní jednání z hlediska účelu jen tehdy, když jsou dostatečně blízka zkoumaným jednáním (rozsudek ze dne 11. září 2014, CB v. Komise, C-67/13 P, EU:C:2014:2204).
- 94 Z toho vyvozují, že se Tribunál nemohl spokojit s tím, že měl v bodě 468 napadeného rozsudku za to, že dotčené jednání spadá pod čl. 101 odst. 1 písm. a) SFEU, který odkazuje pouze na určování cen, a nikoliv na pouhá sdělení budoucích záměrů ohledně pohybu cen.

- 95 Domnívají se, že pokud by Tribunál zohlednil povahu zboží, podmínky fungování a strukturu trhu, musel by dospět k závěru o neexistenci protisoutěžního účelu dotčené dohody.
- 96 V tomto ohledu odkazují zejména na skutečnost, že v okamžiku protiprávního jednání podléhal evropský trh s banány společné organizaci trhů, která vedla k nepružnosti, jakož i vyššímu stupni transparentnosti ohledně objemu a cen, která nakonec soutěžitele podněcovala navzájem navazovat obchodní vztahy. Doplňují, že k dotčené výměně informací docházelo příležitostně a neexistoval žádný zjevný vztah mezi daty těchto kontaktů a daty příslušných určení cen. Uvádí rovněž, že protiprávní jednání se týkalo pouze dvou soutěžitelů na trhu, že Pacific Fruit Company Italy jakožto příjemce ceny nemohla ukládat ceny svým zákazníkům a že byla dotčena pouze omezená část evropského trhu s banány.
- 97 Domnívají se, že rozptýlené odkazy na kontext věci v napadeném rozsudku mimo rámec kvalifikace dotčených jednání jakožto protiprávního jednání z hlediska účelu neumožňují mít za to, že tento kontext byl řádně zohledněn pro kvalifikaci jako protiprávní jednání z hlediska účelu.
- 98 Upřesňují rovněž, co se týče porušení práva na obhajobu, že nesprávné konstatování existence protisoutěžního účelu je zbavilo podrobné a kontradiktorní diskuse ohledně účinků jejich jednání.
- 99 Komise tvrdí, že čtvrtý důvod je nepřipustný z důvodu své novosti, ale rovněž z důvodu, že argumenty týkající se právního a hospodářského kontextu dotčeného protiprávního jednání zpochybňují posouzení skutečností.
- 100 V každém případě Tribunál právně dostačujícím způsobem zohlednil hospodářský a právní kontext dotčené dohody a nedopustil se nesprávného právního posouzení.

Závěry Soudního dvora

- 101 Pokud jde o námitku nepřipustnosti vznesenou Komisí z důvodu novosti čtvrtého důvodu, je třeba konstatovat, že z bodu 135 žaloby k Tribunálu vyplývá, že navrhovatelky sice zpochybnily kvalifikaci jako protiprávní jednání z hlediska účelu „vzhledem zejména ke skutečnostem a okolnostem věci“, avšak v tomto ohledu pouze uvedly, že dotčená dohoda se týkala jen neurčitých a sporadických výměn informací o obecném zaměření trhu.
- 102 Není tedy třeba rozhodnout o přípustnosti čtvrtého důvodu, avšak je třeba konstatovat, že je v každém případě neopodstatněný.
- 103 Je třeba připomenout, že pojem „omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu“ musí být vykládán restriktivně a lze jej použít pouze na určité druhy koordinace mezi podniky, které vykazují dostatečný stupeň škodlivosti ve vztahu k hospodářské soutěži, aby bylo možné mít za to, že přezkum jejich důsledků není nutný. Některé formy koordinace mezi podniky mohou být totiž považovány za škodlivé pro řádné fungování normální hospodářské soutěže již ze své povahy (zejména viz rozsudky ze dne 26. listopadu 2015, Maxima Latvija, C-345/14, EU:C:2015:784, bod 17, a ze dne 20. ledna 2016, Toshiba Corporation v. Komise, C-373/14 P, EU:C:2016:26, bod 26).
- 104 Zásadní právní kritérium pro určení, zda dohoda představuje omezení hospodářské soutěže „z hlediska účelu“, spočívá v konstatování, že taková dohoda vykazuje sama o sobě dostatečný stupeň škodlivosti ve vztahu k hospodářské soutěži k tomu, aby byl učiněn závěr, že není třeba přezkoumávat její důsledky (viz zejména rozsudek ze dne 26. listopadu 2015, Maxima Latvija, C-345/14, EU:C:2015:784, bod 20.)
- 105 V tomto rámci je třeba se soustředit na obsah ustanovení dotčené dohody, na cíle, kterých má dosáhnout, jakož i na hospodářský a právní kontext, do kterého spadá (viz zejména rozsudek ze dne 20. ledna 2016, Toshiba Corporation v. Komise, C-373/14 P, EU:C:2016:26, bod 27).

- 106 V projednávaném případě je třeba uvést, jak vyplývá z napadeného rozsudku, a zejména z jeho bodů 246, 524 a 550, že Komise konstatovala, že navrhovatelky se účastnily kartelové dohody, jejímž účelem bylo určování cen, a že Tribunál v napadeném rozsudku nezpochybnil toto posouzení skutečností a důkazů.
- 107 Pro takové dohody, které představují zvláště závažné porušení hospodářské soutěže, se tedy analýza hospodářského a právního kontextu, do kterého je dané jednání začleněno, může omezit na to, co se jeví jako nutně nezbytné pro závěr o existenci omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu (obdobně s dohodami o rozdělení trhu, viz rozsudek ze dne 20. ledna 2016, Toshiba Corporation v. Komise, C-373/14 P, EU:C:2016:26, bod 29).
- 108 Tribunál v bodě 466 napadeného rozsudku správně odpověděl na argument vznesený navrhovatelkami v tomto ohledu v jejich žalobě, přičemž odkázal zejména na přezkum skutečností zkoumaných v rámci třetího žalobního důvodu.
- 109 Jak uvedla generální advokátka v bodě 104 svého stanoviska, v každém případě argumenty týkající se hospodářského a právního kontextu věci, které uvedly navrhovatelky na podporu čtvrtého důvodu kasačního opravného prostředku, nejsou relevantní pro účely přezkumu existence protisoutěžního účelu, takže Tribunálu nelze platně vytýkat, že je nezohlednil v napadeném rozsudku.
- 110 Některé z nich se kromě toho snaží prokázat chybějící koordinaci cen a ve skutečnosti zpochybnit samotnou existenci dohody. Tak je tomu totiž v případě skutečnosti, že evropský trh s banány podléhal společné organizaci trhů.
- 111 Proto se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení tím, že se v bodě 473 napadeného rozsudku domníval, že Komise právem uvedla, že protiprávní jednání může být kvalifikováno jako porušení hospodářské soutěže z hlediska účelu.
- 112 Dále nelze Tribunálu platně vytýkat, že porušil zásadu kontradiktornosti z důvodu, že kvalifikace jako dohody, která má protisoutěžní účel, zbavila navrhovatelky možnosti dovolávat se neexistence protisoutěžního účinku.
- 113 Z toho vyplývá, že čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku musí být zamítnut jako neopodstatněný.
- 114 Žádnému z důvodů uplatňovaných navrhovatelkami na podporu jejich kasačního opravného prostředku tudíž nelze vyhovět, a proto musí být tento opravný prostředek zamítnut.

K nákladům řízení

- 115 Podle čl. 184 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora rozhodne Soudní dvůr o nákladech řízení, není-li kasační opravný prostředek opodstatněný. Podle čl. 138 odst. 1 téhož jednacího řádu, jenž se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě jeho čl. 184 odst. 1, se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a navrhovatelky neměly ve věci úspěch, je tedy třeba uložit navrhovatelkám náhradu nákladů tohoto řízení o kasačním opravném prostředku.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

1) Kasační opravný prostředek se zamítá.

- 2) Společnostem FSL Holdings NV, Firma Leon Van Parys NV a Pacific Fruit Company Italy SpA se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Podpisy.